

עטרת שלום

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
פרשת תולדות

בס"ד, עש"ק פרשת תולדות
א' כסלו תשפ"ג – שנה י"ד גליון תרל"ז

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הרה"ג מוצ"ש	ר"ת
ירושלים	4:00 5:15 5:53
בני ברק	4:14 5:16 5:49
ניו יורק	4:13 5:30 5:42
מונטריאל	3:57 5:14 5:26

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וַיִּגַשׁ וַיִּשָּׁק לוֹ וַיִּרַח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר רְאֵה רִיחַ בְּנֵי כְרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרַכְנוּ הוֹי"ה (כז כו).

בבנין בית המקדש השני שהוא בחינת שדה. וזבה נבוא לפרש המקראי קודש ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו היינו בגדיו בני' כ"ה, בחינת המלכות שנקראת כה (זה"ק ח"ג קמח), שיצחק אבינו ראה שרק יעקב אבינו יכול לסייע לו בתיקון המלכות שנפלה ונעשה נקודה קמנה ע"י החטא של אדה"ר כדאיתא בעין חיים (שער לו פרק ב) עיי"ש. והו' שפרש"י שנתן בו ריח טוב והו' שדה תפוחים, בסוד תיקון המלכות, בסוד חקל תפוחין קדישין. והו' שמפרש המהרש"א שיצחק הריח ריח בגדיו של יעקב שהיה מריח האתרוגים שהוא העץ הדעת שחטא אדה"ר, היינו שראה שרק יעקב יכול לסייע לו בתיקון חטא עה"ר. וכמו שאיתא מרן האר"י"ל (ספר הליקושים תולדות פרק כח) וז"ל: ומה שנאבד הלבוש של אדה"ר ע"י החטא, ונפלו ביד נמרוד, עתה חזרו ביד יעקב. וזש"ה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות' (בראשית כו טו), נגד 'נחמד העץ להשכיל' (שם ג י) ונתגשמו, ועכשיו חזרו לבעליהם, להטהר ביד יעקב. והו' ג"כ מ"ש וירח את ריח בגדיו ויברכהו בשכיל הבגדים שחזרה להם הויהרא עיי"ש.

ולכן ויאמר ראה ריח בני כריח השדה שראה שרק יעקב יכול לסייע לו בתיקון בחינתו שהוא בחינת שדה. ועי"ז יהיה אשר ברכו הויה"ה בחינת יחוד שדה שהוא בחינת המלכות, להויה"ה שהוא בחינת ז"א.

ולכן בירכו יצחק ליעקב ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ היינו שיוכל יעקב אבינו ג"כ לתקן חלקו בחטא של אדה"ר בבחינת בית, ועי"ז יוכל לייחד בבחינתו היחוד השלם של שמים וארץ בחינת יחוד קודשא ב"ה ושכינתיה. וכמו שאיתא בזה"ק (ח"א רכד): וז"ל: ראה ריח בני כריח שדה דא הוא חקל דתפוחין קדישין, אמר, הואיל וזכית באינון לבושי יקר, ויתן לך האלהים מטל השמים, מאי משמע, בגין דבהווא חקל דתפוחין קדישין נטיף טלא כל יומא, מהווא אתר דאקרי שמים, דכתיב מטל השמים.

רעוא דרעיון תש"ס ל"פ"ק

ויצחק תיקן ש"ד, ועיקב תיקן ג"ע. ועיקר התיקון היה ע"י יעקב אבינו ע"ה, על דרך אמרם ז"ל (בבא מציעא פד.) שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון. וזה אמרו חז"ל במסכת פסחים (פח.) וז"ל: ואמר רבי אלעזר, מאי דכתיב 'והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב' (ישעיה כג), אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק. אלא לא כאברהם שקראו הר, ולא כיצחק שקראו שדה, אלא כיעקב שקראו בית. וכתב על זה א"י הגה"ק בעל המגלה עמוקות (ויצא), שבית המקדש הראשון הוא נגד אברהם שקראו הר, ובית המקדש השני הוא נגד יצחק שקראו שדה, ובית המקדש השלישי הוא נגד יעקב שקראו בית עיי"ש.

לפי זה יש לומר, שעל ידי שאברהם אבינו תיקן החטא של ע"ז מחטא של אדה"ר, וזכו בניו לבנין בית המקדש הראשון הנקרא הר. ועי"ז שתיקן יצחק אבינו החטא של ש"ד מחטא של אדה"ר, וזכו בניו לבנין בית המקדש השני הנקרא שדה. ועי"ז שהשלים יעקב אבינו לתקן את החטא של אדה"ר שהוא ג"ע, עי"ז יזכו בניו לבנין בית המקדש השלישי הנקרא בית, ולכן הבית השלישי לא יחרב עוד ויהיה קיים לעולם.

לפי כל זה יש לפרש 'ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה' היינו כמו שביארנו שיצחק אבינו הוא בחינת בית המקדש השני בחינת שדה, ועשו היה מצד הרע של בחינת שדה והו' איש שדה, כי ע"י עשו שהוא אדום נחרב בית המקדש השני. אבל יצחק חשב שעשו הוא מצד הקדושה, כמו שפרש"י 'איש ידע ציד' לצוד ולרמות את אביו בפיו, ושואלו אבא היאך מעשרין את המלח ואת התבן, כסבור אביו שהוא מודקק במצות. ולכן חשב יצחק אבינו שיש בכוחו של עשו לסייע לו בתיקון חלקו בחטא של אדה"ר, ועי"ז יהיה הבנין השני שהוא בחינת שדה, ולכן 'ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו'. והו' שמרמו צי"ד' שהוא בני' ב"פ אלה"ו בחינת גאולה, כי אליהו יבוא לבשר לבניו הגאולה (עירובין מג: רשי' ויקרא כו מב), שיצחק חשב שעשו יכול לסייע לו בתיקון חלקו בחטא של אדה"ר, ויהיה הגאולה לבניו

פרש"י וירח וגו' והלא אין ריח רע יותר משמף העוים, אלא מלמד שנכנסה עמו ריח גן עדן. כריח שדה אשר ברכו ה' שנתן בו ריח טוב, והו' שדה תפוחים, כן דרשו רז"ל (תענית כט:). ותוספות (תענית שם ד"ה של) פירשו שהתפוחים שאמרו חז"ל, היינו אתרוגים. וכן הוא בתוספות במסכת שבת (פח.) ד"ה פרוי) על מה שאמרו חז"ל שתפוח גדל קודם לעלו, וז"ל: הקשה ר"ת, שהרי אנו רואים שגדל כשאיר אילנות. ומפרש דתפוח היינו אתרוג, 'וריה אפך כתפוחים' (שה"ש ז ט) מתרגמין כריחא דאתרוגא, ואתרוג פרוי קודם לעלו, שדר באילן משנה לשנה, ואחר שנה נושרין עליו של אשתקד, ובאין עלין אחרים, הוי פרוי קודם לאותם עלים אחרים עיי"ש.

וביאר שם המהרש"א (ח"א תענית שם ד"ה כריח) את דברי התוספות הנ"ל, וז"ל: וכתבו התוספות, י"א תפוחים כריח אתרוגים עכ"ל. וכן תרגם יונתן 'כתפוח בעצי היער' (שה"ש ב ג) כאתרוגים בניו אילני. ואולי שדקדקו לפרש אתרוגים, על פי מה שאיתא במדרשות (כ"ד סט טו, הובא ברש"י פסוק טו), כי ריח גן עדן שנכנס עם יעקב היה מהבגדים, כדכתיב וירח את ריח בגדיו שאלו הבגדים עמדו כבר בני' ע, כי של אדה"ר היו, ובאו ליד נמרוד, ואח"כ גולן וחמדן עשו ממנו, שעל כן נקראו 'החמודות' כדאמרין במדרשות. ואית ליה דאילן שאכל ממנו אדם הראשון אתרוג היה כדאמרין פרק בן סורר (פנהרין ע), ומאותו אתרוג קבלו בגדיו ריח אתרוג של גן עדן, וקצת יש סמך לדבריהם אלו מספר הוזהר (ח"א לו.) וז"ל: 'ותרא האשה כי טוב העין' (בראשית ג) כמה חמאת, א"ר יצחק, ההוא אילנא סליק ריחין, כמה דאת אמר כריח שדה אשר ברכו הויה"ה, ובנין ההוא ריח דהוה סליק חמדת ליה למיכל מניה עיי"ש.

והביאור בכל זה יש לומר, בהקדים לפרש מש"כ 'ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה וכו', ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו' (כה כזכח), דוה מבואר בזה"ק (ח"ג קיא): שאדה"ר עבר על ג' עבירות ע"ז ג"ע וש"ד, וכל אחד מהאבות הקדושים תיקנו חלק מהחטאים האלו, שאברהם תיקן ע"ז,

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם אֲבִירָהֶם
הוֹלִיד אֶת יִצְחָק (כה יט)

הקשה הרב בעל זהרי חמה, בשלמה בהיות אברהם חי היה דומה דמות פרצוף יצחק לאברהם אביו כדי שלא יאמרו ליצני הדור וכו', אמנם אחר שמת אברהם אמאי אצטרך שיהיו דומים זה לזה. אלא מה שאמרו רז"ל (ב"מ פ"ג טו) שידיעת פרצוף יצחק היה דומה לאברהם הוא אינו אלא לתרץ לליצני הדור שאמרו, א"כ לפי זה היה די כמה דכתיב יצחק בנו לבר, להורות לכל העולם שזה דומה לזה בדמות פרצוף גופם,

ומה שהזכיר דוקא תיכף אחר מיתת אברהם ואמר ג"כ לשון יצחק בנו, להורות שהברכה זו לעת עתה ברכו הקב"ה בוכות אברהם והוא בנו, כדכתיב (כו ה) 'עקב אשר שמע אברהם בקולי', הוא הדין הזכיר לשון יצחק בנו, אבל כאן שאמר לשון בן אברהם, בא להורות שאחר מיתת אברהם נחלבש נשמת אברהם ביצחק.

דמשק אליעזר ח"י דף יט: מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם אֲבִירָהֶם
הוֹלִיד אֶת יִצְחָק (כה יט)

כבר כתבתי ו' של ואלה בא להורות ליעקב בן יצחק, ומלת אל"ה שהוא דקליפה כמבואר בוהר הקדוש בא להורות לעשו בן יצחק, לזה כתיב תולדת מלא ו' ראשונה כנגד יעקב שהוא ו' כנודע. וחסר ו' השניה של עשו שאין לו חיים של ו' דקדושה.

ולכאורה קשה קצת מהיכן נמצא אצל יצחק שהוא בחינת גבורות שיצא ממנו יעקב קדוש ה' בבחינת רחמים, לזה אמר הכתוב הקדוש, זאת גרם לו כמה שהוא בן אברהם היינו מחלק של אברהם יצא ממנו יעקב, והא ראייה שהרי קושיא זו עצמה קשה גם על אברהם אבינו ע"ה שהוא כולו חסד ויצא ממנו יצחק שהוא בחינת גבורות, לזה אמר אח"כ ג"כ אברהם הוליד את יצחק, ומכאן זה היה יוכל יצחק להוליד ג"כ את יעקב שהוא משותף משניהם מאברהם ומיצחק כנודע.

וכזה באה התורה הקדושה ללמד אותנו ג"כ דרך מוסר השכל, שידע כל בר ישראל כשהוא נברא בבחי' גבורות משורש קין או יצחק, או צריך להשתתף למדתו מדת הבל או אברהם, והוא כי ידוע הוא שמי שנברא בבחינת גבורות של קין ויצחק,

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

וַיֹּאמֶר בָּא אֲחִיךָ בְּמִרְמָה וַיִּקַּח בְּרִכְתְּךָ (יט)

וענין תחבולה של שעיר דראש חדש והמשתלח ומים אחרונים וכיוצא בו, כי גחלים אתה חותה על ראשו (משל' כה כב) השכלה הזאת, כי השעיר הוא נגה והמקטרג הוא ס"ם הרע גמור דשלוש קליפות הטמאות.

וידוע שעל ידי עונות גורמין שנתערב נגה טוב ברע מעורב היטב, עד שהטוב כפוף מאד תחת הרע ועושה בו כחפצו, ועל ידו משיג חיות מן הקדושה ושפע והשעירים הם נגה, ואחד ממותק כבר וחזר אל הקדושה גורל לה', ונגה על ידי עבירות נעשה טוב ורע שבו מעורב והטוב כפוף תחת הרע ולא ניכר, וכזה היה נגה כולו רע אע"פ שיש בו הרבה טוב כיון שהוא כפוף נידון ברע, והוא מקבל חיות מן הקדושה הרבה כדי שיתמשך מעט חיות אל הטוב הכפוף תחתיו כמו ישראל בגלות כביכול.

והנה ביום הכיפורים בא אחיך במרמה, היינו שישראל עושין תשובה בעומק הלב, ועל ידי גורל בלתי דעת אדם כחלק הטוב מן הרע.

וזהו שאמר יעקב ואנכי איש חלק, וחציו טוב עומד בפני עצמו וחציו רע בפני עצמו בלתי מעורב, וכחו של זה ככחו של זה, לכך שולחין למדבר שמם לס"ם הרע המקטרג מתנה נגה שעיר כטוב ורע, והוא סובר שמעורב כמו תמיד, ואז הוא שומח על שלש קליפות רעות שלו כי כבר קיבל רב שפע על ידי הטוב שבשעיר ששלחו לו בכבוד.

וזהו שמחה שמקבל ס"ם הרע על ידי שעיר הנשלח לו ברב טוב בדעת גמור בלא עמל ובלא יגיעה, והוא שומח כי אח"כ כשמקבל את השעיר נגה, והוא אינו יודע כי בנפשו הוא, כיון שנחלק הטוב מן הרע ואינו כפוף תחתיו כשבא לידו של הרשע והוא נחלק ואינו מעורב, אז הטוב שהוא אינו כפוף, מתגבר כח גדול וביד חזקה כדרך הטוב שהוא תקיף מאד ובפרט לחזור אל הקדושה, ובכחו הגדול חוזר אל הקדושה כל הטוב שנחלק מן הרע, ולא עוד אלא שמושך כח קדושתו הרבה טוב כמה שכבר נאבד ונתייאש ביד הס"ם מימים הרבה, כי יצא ככה גדול וביד רמה ומושך עמו הרבה טוב.

וזהו גחלים אתה חותה על ראשו' (משל' כה כב) והוא 'ישלים לך', שיש לו שלום עמך, כי הוא אינו יודע מזה שעשית לו שהקדמת תשובה, ואדרבה הוא אוהב אותך ששלחת לו דורן גדול כזה, ומה שברח ממנו הטוב סובר שמקרה הוא או שבא הזמן וכיוצא, וזהו המרמה הכשרה שעושין ישראל עם הקודש ויקח ברכתך.

זהר ח' ח"ד דף רפה: מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

או כל מדתו הוא בכעס בלי שום רחמנות לולתו, כל אחד כפי מדרגתו השפילה הנקבע בלבו, אזי האיש הזה צריך מאד להשתתף לעצמו מדות של הבל ואברהם כדי שיהי' תמיד בדרך הממוצע כנודע מרברי הרמב"ם הלכות דעות (פ"א ה"א).

וכן הוא הדין להיפך מי שנברא במדת חסדים ורחמנות שהוא משורש הבל ואברהם, צריך להשתתף לעצמו מקצת גבורה, והוא כי מחסדים פשוטים לכך יכול בר ישראל בנקל ליפול ח"ו לאהבה חיצונית, לזה צריך להשתתף לעצמו מדת גבורה כדי שיהיה תמיד בדרך הממוצע. וזהו שמרמות לנו התורה הקדושה כאן ג"כ שאמר ואלה תולדות יצחק, ר"ל אם יהיה לבר ישראל תולדתו של יצחק בגבורות או צריך להשתתף לעצמו לידע שהוא בן אברהם, ואם תולדתו של בר ישראל הוא של אברהם או צריך להוליד לעצמו את יצחק.

בן בית' דף ט: מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

וַיֵּשֶׁב יִצְחָק וַיְחַפְּדֵךְ אֶת בְּאֵרֵת הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בְיַמֵּי אַבְרָהָם אָבִיו וַיִּסְתַּמּוּם פְּלִשְׁתִּים אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיִּקְרָא לָהֶן שְׁמוֹת פְּשֻׁמֹת אֲשֶׁר קָרָא לָהֶן אָבִיו (כו יח)

וי"ל בזה, דהנה הרמב"ן זצ"ל רמז על הגימל בארות עשק שמנה רחבות, שהם מרמזים על הגימל בתי מקדשין, עשק שמנה מרמז על הב' בתי מקדשין שנחרבו בעוה"ר, וזה הרמז שרבו עליה שנחרבו, ובאר הגימל רחבות מרמז על ביהמ"ק הגימל המקוה שלא רבו עליה, ולא תיחרב ותעמוד לעד, עיי"ש.

וי"ל דזה הרמז שמסיים זפרינו בארץ, כי הגאולה האחרונה תהיה ע"י ר"ת אר"ת אלף מ'אתים ת'שעים כמבואר בתקוני זוה"ק (דף ד ע"ב) עיי"ש עה"פ (תהלים סו ג) 'לדעת בארץ דרכך' וגו', וזה נתבאר אצלינו כי אהרן הוא הכהן גדול במקדש הגימל כדרשת חכמו"ל (סנהדרין צ: עה"פ (במדבר יח כ) 'ונתתם את תרומת ה' לאהרן הכהן, וכי אהרן נכנס לארץ שיתנו לו תרומה, רק מכאן לתחיית המתים מן התורה, שאהרן יקום בתחיית המתים, ויתנו לו תרומה, וזה אהרן ר"ת ר'חובות ה'נהר ג'חלי א'מונה, שאהרן הכהן יהיה כה"ג בבהמ"ק המקוה, אשר נקרא רחבות כהנ"ל.

פרי חיים' עמוד רנו מרבינו חיים יעקב מקאמרנא

הגה"צ רבי משה שמעון בן רבי יואל צבי ראטה זצ"ל אב"ד דיוורע ז' כסליו תרל"ח

בצל אביו

אחד מגדולי חכמי ורבני הונגריה מתלמידי **ההמרו"ם א"ש**, היה הגאון הצדיק רבי **יואל צבי ראטה** זצ"ל, אב"ד העיר הגדולה והיראה חוסט, בעל שו"ת 'בית היוצר'. מגדולי היחס היה נכד להגאון הגדול רבי **חיים הכהן ראפפורט** זצ"ל אבד"ק **לבוב** והגאון רבי **יוסף הכהן כ"ץ מקראקא** זצ"ל בעל ה'שארית יוסף' ממשפחת הרמ"א, לבד מייחוס עצמו היה ג"כ מיוחס מצד חותנו הגאון הצדיק המקובל רבי **יעקב גאטליעב** זצ"ל אב"ד **באיאם** ובעמח"ס 'בית יעקב', בשנת תר"ו בעת היות עדיין רבי יואל צבי סמוך על שולחן חמיו בעיר באיאם נולד לו בנו הגדול ונקרא שמו בישראל **משה שמעון**, על ברכי אביו הגאון נתגדל, ושם ממנו מלוא חופניים תורה ויראה, עד שכל רואיו יכירו ויעידו כי הנער הזה לגדלות נוצר, שימושא רבא בשדה הרבנות שימש הן אצל אביו, ועדיו לגאון ולתפארת להורות הוראה בישראל, בדרכי אבותיו הגאונים.

בצל חמיו

בהגיעו לפירקו ושמו הגדול הלך לפניו, נתקשר בקשרי שידוכין, עם הרבנית מרת מרים חנה ע"ה, בת הגאון הצדיק רבי **מאיר יהודה פרענקיל** זצ"ל מעיר **לעוועלק**, זוגתו הרבנית מרת פייגא פעסיל ע"ה, היתה בתו של הגאון הצדיק רבי **אריה לייביש** זצ"ל אב"ד **ניר מאדע** מגדולי חסידי אשוואר, בן הגאון הצדיק רבי **אליהו באכטער** זצ"ל מחסידי אשוואר, בן הגה"צ רבי **ישראל איסר מבאכטע** זצ"ל מחסידי אשוואר, מגזע רבינו הרה"ק רבי **יעקב קאפיל מליקאווא** זצ"ל, זקינו (אבי אמו) של הרבנית מרת חנה ע"ה, אשת רבינו הגאון הקדוש רבי **אלכסנדר סענדר מקאמרנא** זיע"א בעל היזכרון דברים, רבי ישראל איסר היה חתנו של הגאון הצדיק רבי **מנחם מנדל הענדליס** זצ"ל, ראש ומייסד חבורה קדישא דאשוואר, תלמיד חבר של רבינו הגאון הקדוש קודש הקדשים איש האלוקים רבי **יצחק אייזיק מקאמרנא** זיע"א בעל ה'היכל הברכה', (רבינו הקדוש מזכירו בספרו 'היכל הברכה' סוף פרשת מטות עיי"ש). אחר נישואיו כשישב על שולחן חמיו עלה מעלות רמות, וניכנס בפרד"ס התורה והחסידות, ממה שראה בבית חמיו המיוסד על דרך רבותינו הקדושים מקאמרנא זיע"א, ולמעלה בקודש עד מרן רבינו אור שבעת הימים רבי ישראל בעל שם טוב זיע"א והארי"י ז"ל.

בצל הרבנות

מיד לאחר נישואיו כשהוא אך ורק בן עשרים שנה, ותורה מכרזת בחוצות, ושמו הטוב נודף למרחוק, הציעו לפניו ראשי וקהל אנשי דיוורע, שיבוא וישכון בעירם להיות עליהם לרב ואב"ד ולהרים קרן התורה, קהילת דיוורע אע"פ שהייתה קטנה באנשים אבל גדולה באנשי השם יראים ושלמיים, רבי משה שמעון נעתר לבקשתם ויטע אהלו שם, ויבן שם בית תלמוד להוראה ישיבה לבחורי העיר ומחוצה לה, וקול התורה לא פסיק יומם ולילה בחוצות העיר, ופני העיר נהפך לפניו חדשות, גם כי הוסיף תקנות וסייגים ללמד לבני יהודה קשת, דרש דרש משה והלהיב לבבות בני העיר, והשפעתו הגדולה ניכרה על פני אנשי העיר. אע"פ שהרחיק עצמו בריחוק מקום מאביו הגדול, אבל בקירוב הלב נתקשרו ביותר בקשר

אמיץ, וחלופי מכתבים ואגרות שלחו מהכא להתם, הרבה שאלות בהלכה ובהוראה שלח אל אביו הגדול, שיפרוש לפניו השמלה לדעת המעשה אשר יעשון, גם פילפולי דאורייתא דברי חכמים וחידותם שלח קמי אביו הגדול, בבחינת אם חכם בני ישמח ליבי גם אני, הלא המה רוב הדברים נדפסו בספרו הגדול של אביו שו"ת 'בית היוצר', על אחד מחידושי התורה ששלח לו, ענה לו אביו שמרוב הנאות מהחידוש הגדול ששלח לו, הלך להראותו לפני ריעו וידידו, הגאון הצדיק רבי **שמואל פרענקל** זצ"ל אב"ד **דאראא** בעל ה'אמרי שפר', אשר גם הוא החשיבו מאוד ויישר בעיניו.

בצל הייטב לב

מגיל צעיר כיתת רגליו למקום תורה, וישם לדרך פעמיו לעבר הישיבה הגדולה בעיר סיגעט, תחת שרביט הנהגת הגאון הצדיק רבי **יקותיאל יהודה טייטלבוים** זצ"ל בעל ה'ייטב לב', בישיבת רבו עלה מעלות רמות, גבוה משכמו ולמעלה מכל חכמי ולומדי הישיבה, חביב ביותר היה אצל רבו הגדול, עד שפעם אחת הפליג רבו עליו כי הוא בעל רוח הקודש, גם אחר שעזב הישיבה אחר נישואיו, נשאר קשור עם בית רבו ותלמידי הישיבה, ובפרט אחר שעבר לכהן פאר כרב בעיר דיוורע, הרצה שאלותיו וספיקותיו בהלכה ובהוראה, בחילופי מכתבים ואיגרות, הלא המה נדפסו בספרו הגדול של רבו שו"ת 'אבני צדק'. ומסופר שבעת שרבו בעל הייטב לב סידר לבית הדפוס את סיפרו שו"ת 'אבני צדק' ובין הדברים הכניס כני"ל את חילופי המכתבים שהיה בינו לבין תלמידו, וזאת כבר היה אחר הסתלקות התלמיד שנסתלק בצעירותו כדלהלן, זלגה עיניו דמעות על ששקעה חמה שלא בעונתה, וחבל על דאבדן ולא משתכחין שלא זכה העולם שיהיה מאור תורתו עוד רבות בשנים.

בצל הדברי חיים

גם נסע להסתופף בצל הגאון הצדיק רבי **חיים הלברשטאם** זצ"ל **מצאנז** בעל ה'דברי חיים', גם שם נתחבב מאוד בעיני רבו, והעיד רבו לפני תלמידיו עליו: 'דאס הייטס א אויסגעארבעטער יונגעראמן, וכן בספרו הגדול של רבו שו"ת 'דברי חיים' יש תשובה ששלח לו רבו, וכך כותב עליו: **'לידידי הרב החריף החסיד וירא אלקים כש"ת מו"ה משה שמעון רב מו"צ בישוב דיוורא יע"א**. מעשה רוח הקודש היה לו עם רבו, והוא שפעם אחת נסע אל צאנז עם כמה מבני הקהילה על חג השבועות חג מתן תורתנו, בליל חג השבועות ניגש אליו בעל ה'דברי חיים' ושאל אותו 'ניו ולא ידע מה הוא כוונת רבו בזה, והזכיר לפניו שמו, ואמר לו רבו 'עיי' כלומר שלא על זה כוונתו, והזכיר לו את שם אביו, וחזר רבו עוד פעם 'עיי', והזכיר לו שם אמו, כך חזר הדבר כמה פעמים כשהוא מזכיר את שמות אחיו ואחיותיו ועל כולם אומר לו רבו 'עיי', בסוף הזכיר לו את שם אשתו הרבנית, וענה לו רבו השם יתברך ישלח לה רפואה שלימה, כששמע זאת רבי משה שמעון, כמעט פרח נשמתו האם ח"ו קרה משהו בתוך ביתו, אעפ"כ נתחזק בשמחת היום טוב, ומיד במוצאי יום טוב אסר אופן מרכבותיו, ונסע חזרה לביתו זו אשתו, יחד עם שאר אנשי הקהילה לראות השלום לה, כשהגיעו לישוב הסמוך התחילו לחקור האם נשמע איזה חדש מהעיר הקרובה, וכשלא שמעו דבר, ויתמהו ביניהם על כל המעשה, וכשהגיעו בתוך

העיר שלחו אחד מאנשי הקהילה שיכנס לבית מקודם לראות השלום בבית, ויהי אך נכנס לבית יצתה הרבנית לפניו בריאה ושלמה כאלו לא היה דבר, ויתמה הדבר ביותר בעיניהם, כששאל אותה בעלה הרב איך עבר עליה היום טוב שבועות, סיפרה לו שכשנכנס ליל החג חלתה מאוד, ושכבה על המיטה בלי יכולת לקום, והילדים עמדו ליד המיטה לבקש אוכל ושאר הצטרכות ולא היה בכוחה לקום מהמיטה, וחשבתי בלבי שאם הוא רבי הרי צריך הוא לדעת שהחסידים עוזבים את נשותיהם לבד בביתם, וצריך הוא לדאוג שיהיו בבריאות השלימה, כעבור זמן קט אחר שחלפה המחשבה הנ"ל במוחי, הרגשתי איך כוחותי חוזרין אלי אט אט, וקמתי מהמיטה בבריאות האיתנה כמי שלא חלה מעולם, אז הבין וסיפר לה כל מה שהיה בצל רבו.

הסתלקותו ומורשתו

לא זכה העולם ליהנות מזיו אורו, ובהיותו אך בן ל"ב שנים ביום ז' כסליו תרל"ח, נסתלק על פני אביו הגדול ונטמן בעיר דיוורע, ונעתיק כאן מכתב שכתב הגאון הצדיק רבי **ישראל אפרים פישל שרייבער** זצ"ל בעל ה'אפסי ארץ' מנאנאש לקהילת דיוורע, **שמעוני אחי ואדבר דבר אחד עמכם וחיו, הן מלפנים היה שוכן בקרבכם איש חי רב פעלים, רך בשנים ואב בחכמה ויראה כזקן מופלג, אהוב לכל צדיקי דור ולכל החכמים, הרב הגדול מופלג בחסידות, כלי מחמדים, מגזע רבנים צדיקים, מוהר"ר משה שמעון ז"ל בהרב הגאון הצדיק וגדול מוהר"ר יואל צבי, ובעוון הדור באבו נקטף, לא זכה העולם לאורו להאיר על הארץ, כי אם זכינו לו, היה מאיר לארץ ולדורים, כאחד ממאורות הגדולים, הזכרו אהבתו אליכם, ואהבתכם אליו, דרשו וראו יקרותו וערכו, אשר כל צדיקי דור נתנו לו, אכן מה' היתה מדת שניו כלו, ועלה לישיבתו הרמה למעלה.**

נשאר ממנו קצת חידושי תורה מעט מזעיר שליקט והדפיס והוציאו לאור חתנו הגאון רבי **יצחק פרנקיל** דומ"צ **בירושלים** עיה"ק זצ"ל ובשם יש משמעון יקרא.

השאר אחריו: בניו הגאון רבי **שמואל יעקב**, הגאון רבי **מאיר יהודה**. וחתנו הגאון רבי **יוסף קרויס**, הרה"ק רבי **ישעיה שטיינער מקרקעסטיר** זצ"ל, הגאון רבי **יצחק פרנקיל**, הגאון רבי **מנחם בן ציון שפירא**, הגאון רבי **נתן נטע אקסלרד**.

אשתו הרבנית מרים חנה ע"ה בשנת תרס"ה נכספה נפשה לחונן עפר ארץ הקודש, וביום השישי ד' תמוז דרכה רגלה בשערי עיר ירושלים, וביקשה שברצונה שילכו איתה אל הכותל המערבי מקום אשר לא זזה שכניה, אנשים אשר הלכו איתה הניעו אותה שמקודם תנוח קצת מטורח הדרך, אבל היא באחת וליוו אותה אל מול מקום המקדש כותל המערבי, ומזלא חזית שלמחרת ביום השבת קודש החזירה נשמתה לבוראה וזכתה להיקבר בארץ הקודש.

יחוס בית אבות

הגאון הצדיק רבי **משה שמעון ראטה** זצ"ל אב"ד **דיוורע**, חתנו הגאון רבי **מנחם בן ציון שפירא** זצ"ל, בנו הגאון רבי **דוד שפירא** זצ"ל בעל שו"ת 'בני ציון', חתנו הגה"צ רבי **יהודה אריה דייטש** זצ"ל ר"י אנשי מעמד, חותן **כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א**.

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים ז"ע

וְעִשָּׂה לִי מִטְעָמִים כְּאֲשֶׁר אֶהְיֶה וְהִבִּיאָה לִי וְאָכְלָה מִעֲבֹד תְּבָרְכָךְ נַפְשִׁי בְּטָרִם אֲמוֹת: (בראשית כז ד)

אכילת הצדיק ◊ ענין אכילת הצדיק בעוה"ז ובעוה"ב ◊ אכילת הצדיק לשם שמים ◊ הצדיק באכילתו ממשיך השפעות וברכות לכל העולמות ◊ תיקון המאכל ע"י הכח שנוסף בצדיק באכילתו לעבוד השי"ת ◊ הצדיק הוא שבע במעט אוכל וחייב מן התורה לברך ◊ אין בחינות 'חיה' ניקנה לאדם אלא למי שאוכל כל ימיו על טהרות הקודש ◊ אכילת צדיק הוא בהרחבה ◊ שולחנו כשולחן מלכים כדי שיתרחב דעתו בשמחה ואהבה

אכילת הצדיק

ובזה ראיתי למורי דודי הקדוש רבינו צבי [מזידיטשוב], שהיה אומר על כל דבר קטן וגדול 'לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה' בפה מלא, אפילו מעט מים כששתה, היה שוהא ואומר כמה יחודים, עד כשהיה שותה המים היה דוגמא דלעילא, להמשיך מים עליונים לשכינת עוזינו אמנו, להחיות נפש כל חי ברוך חי העולמים. וכן בכל דבר אכילה כל תנועה ולעיסה, היה בדוגמא דלעילא, ומעט מעט שאכל, המשיך רב טוב לבית ישראל. הכלל 'מתון מתון ארבע מאות' עלמין דכסופין 'שויה' (ברכות כ.).

'מעשה ארג' הקדמה

ענין אכילת הצדיק בעוה"ז ובעוה"ב

תאני ר' אלעזר. מהאי מנא (מן שאכלו ישראל במדבר) זמינין צדיקיא למיכל לעלמא דאתי, ואי תימא בהאי גוונא. לא, אלא יתיר דלא הוה כן לעלמין. מאי איהו, כמה דאוקימנא דכתיב (תהלים כז, ד) 'לחיות בנועם השם ולבקר בהיכלו'. וכתוב (ישעיה סד, ג) 'עין לא ראתה אלהים זולתך' (זוהר ח"ב סג.). כי אכילות צדיקים מחכמה בעולם הזה אינו אלא מועטת הארה בעלמא, ולעתיד [יהיה] אכילה לישבע, נהנין וניזונין מזיו השכינה.

'זוהר חי' ח"ג דף פא:

אכילת הצדיק לשם שמים

הענין, הנהגות הצדיקים והישרים, ליישב עצמו ולהכין עצמו כשהולך לעשות איזה צרכי גוף. ומבואר בינוקא הקדוש קודש קדשים (ח"ג קפז:), חכימין קדישין תבעו נהמא בלא קרבא, או נהמא דקרבא, דהא פתורא לא אסתלק בלא קרבא. שהשאלה היה אם רוצין לאכול הלחם בלא מלחמה של הלחם, ובשלחן יתחדש חדושי התורה ויעלו הכל. כי יש צדיקים שאינם יודעים מיחודים, ואוכלין לשם שמים, ואח"כ מתחדשין חדושי התורה על השלחן, ומעלין הכל, ופתורא הוא דמאני קרבא.

או נהמא דקרבא, שלא תאכלו הלחם עד שתקשר[ן] הלחם בשרשו, וכשתאכלו הלחם והיין, בשעת אכילה בעצמה תנענעו השרשים, ותמשיכו שפע ואור עם אכילות הלחם והיין בעצמו.

'נתיב מצותיך' אמונה ו, ו

הצדיק באכילתו ממשיך השפעות וברכות לכל העולמות

על ידי הלחם שהצדיק אוכל, נתברך כל העולם וכל העולמות.

'זוהר חי' ח"ב דף תנה:

על ידי אכילות הצדיקים בקדושה ובטהרה וביחודים, ממשיכין רב שפע בעסקי עולם הזה, כמו על ידי אכילת כהנים קדשי המקדש, וכן כיוצא כשעוסקין הצדיקים בעסקי עולם הזה ביחודים, הקרן קיימת להם לעולם הבא והפירות בעולם הזה.

'אוצר החיים' ויקרא דף קסא.

תיקון המאכל ע"י הכח שנוסף בצדיק באכילתו

לעבוד השי"ת

מצוה... לפדות קדשים שנפל בהם מום... משרשי המצוה קדשים שנפל בהם מום, הוא קליפות נוגה, ששם מתלבשין איברין דשכינתא עם כמה נשמות, אלא שיש בהם מום מסוד נוגה מעורב טוב ורע, והוא עץ הדעת טוב ורע' (בראשית ב, ט), שנתערב שם כמה נשמות ונפל בהם מום, שמצוה לפדותן על ידי אכילות הצדיקים 'כצבי וכאיל' (דברים יב, טו), אוכל מאכל 'יסוד מלכות' ביחוד הדודים להעלותן עד שם, ואכילות הצדיקים פודה אותם, ועל ידי עבודת הצדיקים בתורה ותפלה על ידי אכילה והדמים והכח שניתוסף אצל הצדיק לעבוד בזה הכח את בוראו, נקרבין על המזבח של מעלה על ידי מיכאל ככל הנשמות טהורות.

'אוצר החיים' דברים דף פ.

הצדיק הוא שבע במעט אוכל וחייב מן התורה לברך

פתח רבי חייא ואמר. 'ואכלת ושבעת וברכת את השם אלהיך' (דברים ח, י). ואמר, וכי עד לא אכיל בר נש לשבעא ויתמלי כריסיה לא יברך ליה לקודשא בריך הוא. במאי נוקים 'ואכלת ושבעת וברכת'. אלא אפילו לא ייכול בר נש אלא כזית, ורעותיה איהו עליה, וישוי ליה לההוא מיכלא עיקרא דמיליה, 'שבעא' איקרי. דכתיב (תהלים קמה, טז) 'פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצוני'. 'לכל חי אכילה' לא כתיב אלא 'רצוני'. ההוא רעותא דשוי על ההוא מיכלא 'שבעא' איקרי, ואפילו דלית קמיה דבר נש אלא הוא זעיר בכזית ולא יתיר, הא רעותא דשבעא שוי עליה. ובגין כך 'ומשביע לכל חי רצוני'. 'רצוני' כתיב ולא אכילה, ועל דא 'וברכת' ודאי, ואתחייב בר נש לברכא ליה לקודשא בריך הוא בגין למיהב חדוה לעילא (זוהר ח"ב כג.).

וכי עד לא יתמלו כריסא'. כעת לא זכינו לירד לדעת קדושים היכן כתיב כאן 'מילוי כריס', 'ושבעת' (דברים ח, י) כתיב, בודאי אם אוכל כזית אין בו שיעור שביעה והוא רעב, ופטור מן התורה לברך, ומדברי סופרים חייב לברך על כזית אף שהוא רעב, והוא אינו מייירי מדברי סופרים שהרי קרא קדיש, ומן התורה בעי שביעה בודאי.

והכרח שאותו צדיק היה דרכו לאכול מעט מן המעט כדרך כמה קדושים, קדוש שרוי במעיו, והם שבעים מרצון ושמחה של קונו להתקדש, עד שהוא שבע ממש באותו מעט, ושבע מרצון, ושמחה נמי איקרי 'שובע', אע"פ שאוכל קמעא מתברך במעיו, הרי עיקרא דמיכלא שבעא אקרי, ויצדיק אוכל לשובע נפשו' (משלי יג, כה) ולא לשובע גופו, אעפ"כ יתחייב מן התורה לברך בשביעת הרצון והשמחה בעשיות רצון קונו באכילתו בקדושה וביחוד.

'זוהר חי' ח"ד דף נח.

אין בחינות 'חיה' ניקנה לאדם אלא למי שאוכל כל ימיו על טהרות הקודש

סוד 'סלת חלות' (ויקרא ב, ד), שהוא על שם בירורי צלם חיה חכמה. ותדעו, שאין בחינות 'חיה'

ניקנה לאדם אלא למי שאוכל כל ימיו על טהרות הקודש, ואף דברי חולין שלו מוקדשים לשמים, וכן באכילת ותענוגי שבת קודש (הוא אוכל) לשם שבת קודש, וכן באכילת כהנים קדשי מזבח (אוכל) לשם קדושת הקודש, וכל יותר שאדם מקיים בכל דרכיך דעה"ו (משלי ג, ו), קדש עצמך במותר לך (יבמות כז.), נקנה לו פנימיות חכמה צורת אדם בקומה זקופה כח מ"ה (אותיות חכמה – 'מה מספר 'אדם'), עיקר אדם בסדר דרכי הילוך עולמות דומם צומח חי מדבר שנגלה.

ורך זה דרכו בו 'הקדושים אשר בארץ המה' (תהלים טז, ג) מרן אלקי הבעש"ט ותלמידיו ותלמידי תלמידי תלמידי תלמידי, ובה הדרך הנורא להפשיט עצמו מכל תענוגי עולם הזה הנמאסין וממדות רעות דנחש, ולקשר הכל בבורא אמיתי לעבודתו, זוכה לבחינות 'חיה', כל אחד לפי שורשו בעולם עליון באצילות בריאה יצירה עשיה, ולפי גודל קדושתו וטהרתו וחסידותו ופרישותו לדבק באלהיו ולהחזיר הכל לקדושה (ע' תולדות יעקב יוסף וארא מז. - עקב קפא. - משפטים סו:).

וזהו סוד 'סלת חלות' מלא, שבחינות 'חלות' קדושתו על הנהגות דברי חול שלו [ש]יהיה בקדושה וטהרה ויחודים קשורים, 'סלת' מנוקה מכל סיג תאוות הנחש, ובה נתברר לו צלם חיה, 'מצות' בשמירה יתירה מחמץ צלם יצר הרע תאוות נחש.

'אוצר החיים' ויקרא דף יד.

אכילת צדיק הוא בהרחבה

וכדי שלא יקטרע עליו (היצר) להפילו חלילה, צריך [הצדיק] כמה פעמים להרחיב [את] דעתו בעניני עולם הזה [כדן] שלא יתגבר עליו הפכו. וכן התנהג רבינו הקדוש מוהר"ר יחיאל מיכל מזלאטשוב, שהיו מלבושי מלבושי מלכות, והכנת סעודתו בכל יום כסעודת המלך, ולא נהנה אלא ראות עיניו.

'נתיב מצותיך' הקדמה

שולחנו כשולחן מלכים כדי שיתרחב דעתו בשמחה ואהבה

אחר התפלה והדביקות, נשאר רושם המוחין ותענוג רוחני ושמחה רוחניות מן התפילין והתפלה, ובניקל לו אף שיהיה לו כל תענוגים גשמיים, שיהיה אצלו כ'איין', מגודל תענוג רוחני ושמחה רוחניות. כמו למשל מי שהרויח אלף אלפים, שאינו יכול לאכול מחמת תענוג. אף על פי כן [בכדן] שלא יתגרה בו היצר ויכבה נרו חלילה, אם הוא כבר מבורר ומזוכך מתאוות חומריות, יכול להעלות על שולחנו כשולחן מלכים, כדי שיתרחב דעתו בשמחה ואהבה, וידיבק נפשו במקור 'אהבה בתענוגים' (שה"ש ז, ז), אור אלוה אין סוף.

וכן העידו על גאון וצדיק אחד מערי אשכנז, שהיה עולה בכל יום על שולחנו כשולחן מלכים, והוא לא נהנה בו אלא ראות עיניו והרחבת הדעת, שלא יקטרע עליו היצר לבטלו מדביקות הבורא באש להבת שלהבת.

'נוצר חסד' אבות ו, ב - אהבה ז